

Regionplane- och trafiknämnden

Yttrande över Uppdrag att ta fram underlag för ett mer skärgårdsanpassat regelverk. Motion 1997:68 av Ove Lundgren (c) om skärgården som stödområde och framtagande av särskild skärgårdslag

SAMMANFATTNING

Fakta visar att Stockholms skärgård har en mycket bättre befolkningsutveckling än övriga gles- och landsbygder i Sverige. Stödmöjligheter ges av strukturfonderna (Mål 2 Öarna) och det statliga landsbygdsstödet. Det sistnämnda innebär att Stockholms skärgård i princip redan är stödområde.

Det finns idag mycket begränsade fördelar med att vara nationellt stödområde, då möjligheter till nedsatta sociala avgifter inte längre föreligger. Att vara "Stödområde" kan ge en negativ uppfattning om förutsättningarna i skärgården.

Regionplane- och trafikkontorets samlade bedömning när det gäller stödområden och en särskild skärgårdslag är att det idag inte finns förutsättningar för sådana för Stockholms skärgård därför att:

- Stockholms skärgård idag inte har de stora problem som skulle motivera ett särskilt stödområde och en särskild lag varför det torde vara svårt att få gehör i riksdagen för sådana beslut.
- Staten har generellt sett delegerat utvecklingsfrågorna till regional och lokal nivå och avstår därför från att genom lag styra utvecklingsarbetet
- Det som skulle kunna uppnås med en skärgårdslag går att uppnå utan särskild lagstiftning, inom ramen för gällande system.

Regional/lokal utveckling har förändrats, bort från stöd och partikulära insatser mot mer helhetsperspektiv. EU-programmet Mål 2 Öarna ger förutsättningar för lokalt utvecklingsarbete i ett helhetsperspektiv.

I utställningsförslaget till den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen 2001 behandlas skärgården. Ett av förslagen är att genomföra delregional planering för skärgården. Kontoret ser det som en viktig process för utvecklingen att detta sker. Detta bör ske i nära samarbete med aktuella kommuner, övriga regionala organ, mfl. Utgångspunkten är en

Stockholms läns landsting

Postadress

Box 4414, 102 69 Stockholm

E-post

rtk@rtk.sll.se

Direkt susanne.skarlund@rtk.sll.se

Besöksadress

Göta Ark Medborgarplatsen 25

KommunikationerT-bana Medborgarplatsen, buss 59 & 66,
pendeltåg Stockholm södra**Telefon**

Växel 08-737 25 00

Direkt 08-737 29 21

Mobil 070-737 29 21

Telefax

737 25 66

Internet

www.sll.se/rtk

hållbar utveckling där hänsyn tas till ekonomiska, ekologiska och sociala aspekter. I arbetet med delregional planering ingår bland annat att belysa förutsättningar för näringslivet ur olika aspekter, boendefrågor, kommunikationer och utbildning. I arbete som kommer att göras i samband med de återkommande aktualitetsprövningarna av den kommande regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen bör skärgården integreras som del i den regionala utvecklingen och politik och regelverk som har återverkningar på utvecklingen prövas.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kontoret föreslår att Regionplane- och trafiknämnden beslutar

att som yttrande över Uppdrag att ta fram underlag för ett mer skärgårdsanpassat regelverk. Motion 1997:68 av Ove Lundgren (c) om skärgården som stödområde och framtagande av särskild skärgårdslag avlåta skrivelse i enlighet med kontorets förslagsskrivelse (bilaga 1).

Börje Wredén

Susanne Skärlund

ÄRENDET

Ove Lundgren (c) har föreslagit i en motion till Stockholms läns landsting att Stockholms skärgård ska:

- 1) Klassas som statligt stödområde liknande för vad som gäller för Bergslagen och Norrlands inland
- 2) Erhålla en särskild lagstiftning enligt modellen ”skärgårdslag” som bl a innebär att staten ska överlägga med kommunerna innan beslut om verksamhetsförändringar genomförs och särskilda regler för fastighets beskattning,

sänkta arbetsgivaravgifter, lokaliseringsstöd till nyföretagande, samt garanti för t ex post, tele och kommunikationer.

Vid behandling av Lundgrens motion uppdrog fullmäktige åt landstingsstyrelsen att påbörja ett arbete i enlighet med landstingskontorets yttrande. Landstingsstyrelsen har sedan remitterat ärendet till Regionplane- och trafiknämnden. Enligt landstingskontoret bör ett underlag tas fram för genomförande av sådana åtgärder som föreslås i motionen. Ett sådant underlag bör, utifrån de utgångspunkter som följer av skärgårdsprogrammet, dels redovisa förslag till framställning avseende klassningen som stödområde, dels klargöra förutsättningarna för stödåtgärder och dels det eventuella behovet av kompetensutvidgande lagstiftning.

KONTORET

Stockholms skärgård i ett omvärldsperspektiv

Stockholms skärgård består i huvudsak av öar inom följande sju kommuner: Norrtälje, Österåker, Vaxholm, Värmdö, Haninge, Nynäshamn och Södertälje.

Skärgården – en del av Sverige i omvandling.

Kommunerna och skärgården förändras ständigt. I Sverige har bl a den regionalpolitiska utredningen, SOU 2000:87, utförligt beskrivit samhällets omvandling över tiden. Omdaning sker på flera olika plan. Sedan industrialismens genombrott under slutet av 1800-talet har Sveriges karta och demografi ritats om. Tekniska landvinningar, värderingsförändringar och innovationskraft har lett till mycket stora befolkningsförändringar och ett ökat ekonomiskt västånd. Landsbygdens befolkning och arbetskraft har flyttat till städerna för arbete inom industrin och servicesektorerna.

Alla delar av Sverige, med undantag för storstadsområdena, har i flera år minskat sin befolkning. Motiven för flytt är många. Regionalpolitiska utredningen redovisar i ett delbetänkande en större enkätundersökning med frågor om flyttmotiv och uppfattningar om flyttningar. Denna visar att människor flyttar från glesbygd och skärgård för att byta miljö, bilda familj, studera och arbeta. Familjeförhållandena, livsmiljön och tillgången till arbete och försörjning avgör på lång sikt boendeorten.

Ett av utredningens resultat är att människor flyttar frivilligt. Man lämnar mindre orter eller glesbygd för att få ett, som man uppfattar, bättre liv. Enkätresultaten visar att såväl de som stannat som de som flyttat uppger sig

vara nöjda med sina beslut och sin situation. Det finns ingenting som tyder på att de som lämnar skärgården har avvikande uppfattningar eller attityder.

Under de senaste årtiondena har den regionala/lokala omvandlingen i hög grad präglats av en snabb teknisk omvandling. Datorer och datorkommunikation ger nya möjligheter. Den informationstekniska utvecklingen, kombinerad med stora förändringar i efterfrågan på marknaderna, ger helt nya förutsättningar för verksamhet i skärgården. De traditionella näringarna i skärgården – fiske, lantbruk och turism – kan nu kompletteras med nya typer av distansoberoende arbeten. Detta innebär att det finns förutsättningar för nya typer av arbete, för nuvarande fastboende eller genom inflyttning.

Under senare decennier har högutbildade valt att lämna storstadslivet för ett ”bättre liv” i skärgården eller t ex på Österlen. En av Glesbygdsvverkets huvudslutsatser i årsboken 2001 är att den tätortsnära glesbygden ökar sin befolkning. Den tidigare avfolkningen i Stockholms skärgård kan enligt kontorets bedömning komma att ersättas av en omfolkning där nya kategorier boende flyttar in.

Utgångspunkter för utvecklingsinsatser i skärgården

De senaste två – tre decennierna har präglats av om – och nytänkande inom regional- och glesbygdspolitiken. I den regionalpolitiska utredningens olika betänkanden redovisas ett antal principiella utgångspunkter för den fortsatta svenska regionalpolitiken. En allmän utgångspunkt är att resurserna för att bedriva en aktiv politik för regionerna, glesbygden och skärgården är mer begränsade än tidigare, dels till följd av en kärvare ekonomisk situation och krav på budgetsaneringar, dels genom att olika nationella och internationella regelverk som t ex konkurrenslagstiftning och statsstödsregler begränsar vad som får göras för att särbehandla vissa geografiska områden. Dessutom har det strategiska tänkandet kring regional/lokal utveckling förändrats, bort från stöd och partikulära insatser mot mer helhetsperspektiv.

Den regionalpolitiska utredningen ger i sitt betänkande uttryck för en utbredd uppfattning om betydelsen av att skapa hållbara, fungerande och tillräckligt stora arbetsmarknadsregioner. I fokus står utbildning, kommunikationer och dynamiska miljöer. Flertalet studier visar att en hög generell utbildningsnivå ger förutsättningar för en positiv utveckling.

I mer glest befolkade områden blir kommunikationerna avgörande för möjligheterna att skapa en stor arbetsmarknadsregion, där det finns olika alternativ för alla i ett hushåll och där underlaget för en god service är tillräckligt stort.

Till syvende och sist bestäms utvecklingen i glesbygden av de människor som bor där eller flyttar dit och om de tillsammans kan skapa dynamiska miljöer där innovationer, företagande och öppenhet genomsyrar samhället. Avgörande för skärgårdens framtid blir med detta perspektiv att utbildningsnivån är hög, att kommunikationerna erbjuder pendlingsmöjligheter inom arbetsmarknader i Stockholmregionen. Ett av förslagen i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmregionen 2001 (RUF5) är att 13 sk kärnöar har goda förbindelser med respektive kommuncentrum för att möjliggöra pendling till fastlandet, men även för att öarna ska kunna utveckla näringsliv, boende och service.

Skärgården i närbild

Glesbygdsverket redovisar i sin årsbok för 2001 utvecklingen i landets skärgårdar, uppdelat på sex områden:

Befolkningstvecklingen i Sveriges skärgårdar åren 1997 – 2000

	1997	1998	1999	2000	97-00
Norrlandskusten	606	595	602	599	- 1,2
Stockholm-Uppsala- Södermanland	7 568	7 628	7 795	7 936	+ 4,9
Östergötland-Kalmar	593	594	589	562	- 5,2
Blekinge-Skåne	1 078	1 048	1 013	1 008	- 6,5
Västkusten	18 970	18 981	19 039	19 144	+ 3,4
Insjöarna	1 859	1 868	1 875	1 923	+3,4
Totalt	30 674	30 715	30 913	31 172	+ 1,6

Källa: SCB och Glesbygdsverket

Av alla skärgårdar har, enligt Glesbygdsverket och SCB, Stockholms-Uppsala-Södermanlands skärgård svarat för den största ökningen av befolkningen under perioden 1997 – 2000.

Det finns dock stora skillnader mellan olika delar av skärgården. Glesbygdsverket delar in Stockholms skärgård i tre olika kategorier:

- Tätortsnära skärgård: öar med goda kommunikationer året runt med möjligheter till daglig arbetspendling till områden med differentierad arbetsmarknad och service.
- Landsbygdsskärgård: öar med dagliga kommunikationer året runt men med sämre turutbud och/eller med mycket långa restider till arbetsmarknad och service på fastlandet
- Glesbygdsskärgård: öar som saknar kommunikationer året runt eller där turutbud och/eller restider omöjliggör daglig pendling.

Utvecklingen i olika skärgårdstyper åren 1997 - 2000

	1997	1998	1999	2000	97-00
Tätortsnära skärgård	1 864	1 923	2 027	2 142	+ 14,9
Landsbygdsskärgård	4 364	4 381	4 442	4 457	+2,1
Glesbygdsskärgård	1 340	1 324	1 326	1 337	- 0,2
Totalt	7 568	7 628	7 795	7 936	+ 4,9

Källa: SCB och Glesbygdsverket

Befolkningen i de tätortsnära skärgårdarna ökar. Efterfrågan på permanentboende i den tätortsnära skärgården är stor och fastighetspriserna är höga. Även när det gäller landsbygdsskärgården är efterfrågan på åretruntboende påtaglig och kommer enligt Glesbygdsverkets prognoser att öka i områden som ligger nära storstadsområdena. När det gäller glesbygdsskärgården är bilden mer splittrad. Fastboendet minskar medan intresset för fritidsboende är mycket stort, vilket pressar upp fastighetspriserna. De höga fastighetspriserna gör det svårt för bofasta att konkurrera om att köpa bostäder för permanentboende.

Stockholms skärgård – ett tillväxtområde

Situationen i Stockholms skärgård skiljer sig radikalt från förhållandena i andra glesbygder. I större delen av Sveriges inland, särskilt i norr och i skogslänen, sker en snabb utflyttning. Prognoser från SCB indikerar att många kommuner på 40 års sikt kan komma att mer än halvera sina befolkningstal. Redan idag har flera orter stora problem. På många orter i inlandet river allmännyttan moderna bostäder och familjer har svårigheter

att över huvud taget sälja sina egna hem. Riksdag och regering avsätter betydande belopp för att hindra kommunägda bostadsbolag från att gå i konkurs. Sett i detta perspektiv är utvecklingen i Stockholms skärgård ett positivt undantag i en i övrigt dystert avfolkning av glesbygden.

Skärgården som statligt stödområde

Omvärldsanalysen, som följer, visar att utvecklingen i Stockholms skärgård på många sätt är mycket mer gynnsam än i andra delar av Sverige. Enligt kontoret torde därför finnas begränsade möjligheter att få acceptans i riksdagen för att ge Stockholms skärgård ytterligare status som stödområde utöver den som redan gäller för Mål 2 Öarna och reglerna för landsbygdsstöd.

Stockholm skärgård är redan stödområde

Stockholms skärgård är redan idag stödområde och inplacerad i Mål 2 Öarna. Mål 2 Öarna innebär att området omfattas av de regelverk som gäller för strukturfonderna inom EU.

Programmet för skärgården har utarbetats i ett brett partnerskap under ledning av Glesbygdsverket. Det är utformat så att det ska bidra till att:

Mål 2 Öarna skall uppnå en positiv utveckling såväl ekonomiskt, socialt som ekologiskt för både kvinnor och män. Bilden av Mål 2 Öarna som en attraktiv region att leva och verka i året om skall förstärkas.

Insatserna utgår från en strategi som är heltäckande. De insatsområden som ingår spänner över ett brett fält - livsmiljö, utveckling av mänskliga resurser och näringsliv/infrastruktur.

Nationella stöd utgår redan idag

Staten kan ge stöd till företag genom att använda förordningen om landsbygdsstöd. Det finns möjlighet att få landsbygdsstöd för näringsverksamhet på öar i skärgården eller i Mälaren utan fast landförbindelse och utan statlig färja (s k glesbygdsområde); eller på öar med statlig färja samt öarna Vaddö och Björkö eller i församlingarna Singö, Edebo och Häverö (exkl tätorten Hallstavik) i Norrtälje kommun (s k landsbygdsområde 1).

Stödet får användas till investeringar i byggnader eller anläggningar och för maskiner och andra hårda investeringar. Stöd kan även lämnas till mjuka

investeringar i t ex marknadsföring, produktutveckling och utbildning om det inte är fråga om företagets normala drift.

Landsbygdsstöd kan lämnas som landsbygdsbidrag eller som landsbygdslån. Som mest kan stödet uppgå till 50 procent (dock max 800.000 kr under en treårsperiod) av investeringskostnaden. Vanligen ligger dock stödet på mellan 20 procent till 35 procent. Detta stöd är delvis kopplat till Mål 2 skärgården, då landsbygdsstöd kan användas vid medfinansiering av EU-projekt.

För små investeringar - på högst 40 000 kr - finns ett särskilt mikrostöd på högst 20 000 kr.

Landsbygdsstödet kan också användas som stöd till kommersiell service i serviceglesa områden inom kommunerna Norrtälje, Vaxholm, Österåker, Värmdö, Haninge, Nynäshamn, Södertälje, Ekerö, Upplands-Bro, Sigtuna eller Vallentuna.

Ett speciellt servicebidrag (driftbidrag) kan beviljas i syfte att förhindra eller fördröja nedläggning av butiker som är särskilt viktiga för konsumenternas varuförsörjning.

I praktiken innebär detta att Stockholms skärgård har samma typ av stöd som förekommer inom andra glesbygdsområden i Sverige. Därigenom kan Stockholms skärgård betraktas som "stödområde".

Inga fördelar med att vara nationellt stödområde

Tidigare har de norra delarna av Sverige – det inre stödområdet – haft sänkta arbetsgivaravgifter. I motionen om att göra Stockholms skärgård till stödområde ligger att kunna göra en liknande nedsättning i Stockholm.

Denna väg är sannolikt stängd då en lägre nivå i vissa delar av landet inte längre är tillåtet enligt EU. Följaktligen har nivån i det inre stödområdet höjts till den nivå som gäller för riket i övrigt. Det torde inte vara möjligt att nu, kort tid efter det att Sverige inte längre får ha lägre arbetsgivaravgifter i norr, i en förhandling med kommissionen få tillstånd en partiell sänkning av de sociala avgifterna. Detta innebär att det i praktiken inte finns några mer substantiella fördelar med att vara nationellt stödområde.

I vissa sammanhang har det t o m diskuterats om det inte kan vara negativt att vara stödområde. Nedgraderingen till stödområde ger en negativ bild av området, till nackdel för etableringar och framtidstro bland bofasta.

En särskild skärgårdslag

I motionen föreslås en särskild lag för skärgården, efter finsk förebild. Förslaget kan delas in i två moment. Dels en formell lag som reglerar villkoren i skärgården, dels en attitydförändring så att staten i alla olika beslut tar särskild hänsyn till de villkor och särskilda behov som föreligger i skärgården.

Finland har haft en särskild skärgårdslag sedan år 1981. Enligt skärgårdslagen är det viktigt att statliga myndigheter tar i beaktande skärgårdslagens mål och förpliktelser. Lagen är förhållandevis allmänt hållen. Den ger uttryck för en ambition att se positivt på skärgårdens utveckling. Enligt lagen ska staten ”sträva efter”, ”bör försöka sörja för” osv.

I Finland kan skärgårdskommunerna inom ramen för s k statsandelar få ett särskilt skärgårdstillägg. Företagsstöd kan också ges inom ramen för regionalpolitiken.

En skärgårdslag motiveras med att situationen i skärgården särskilt behöver uppmärksammas när det t ex gäller kommunikationer, samhällsservice och förutsättningar för näringsverksamhet.

Kontorets samlade bedömning när det gäller stödområden och en särskild skärgårdslag är att det idag inte finns förutsättningar för sådana för Stockholms skärgård därför att:

- Stockholms skärgård idag inte har de stora problem, såsom t ex Norrlands inland, som skulle motivera ett särskilt stödområde och en särskild lag varför det torde vara svårt att få gehör i Riksdagen för sådana beslut.
- staten har generellt sett delegerat utvecklingsfrågorna till regional och lokal nivå och avstår därför från att genom lag styra utvecklingsarbetet
- det som skulle kunna uppnås med en skärgårdslag går att uppnå utan särskild lagstiftning, inom ramen för gällande system.

Det går inte att politiskt motivera en särskild lag för Stockholms skärgård

Omvärldsanalysen visar, som redan nämnts ovan, att skärgårdar på andra ställen i landet och glesbygd i inlandet har väsentligt större problem med utflyttning och sysselsättning än Stockholms skärgård och glesbygd. Kontorets bedömning är därför att det blir svårt att få en majoritet i riksdagen bakom ett beslut att positivt behandla Stockholms skärgård framför andra glesbygdsregioner.

Utvecklingsinsatserna har delegerats till regionala och kommunala organ

Statens roll för utveckling av glesbygd och skärgård har förändrats under de senaste tre decennierna. Den aktiva regionalpolitiken hade en tydlig statlig nivå med beslut fattade av staten och statens företrädare på regional och lokal nivå. Medlemskapet i EU 1995 och tillgången till bl a strukturfonder gav en tydlig överstatlig nivå i utvecklingsarbetet. Samtidigt med EU-medlemskapet kom också tydligare regler för hur stöd och subventioner får användas.

Samtidigt med en ökad överstatlighet har en tydlig delegering av utvecklingsarbetet genomförts. Genom de regionala tillväxtavtalen, programarbetet och partnerskapet i samband med EU-programmen och ett allt mer tydligt lokalt utvecklingsarbete har en viktig princip etablerats, nämligen att staten inte i detalj ska reglera eller genomföra arbetet med regional utveckling. All erfarenhet pekar på att utvecklingskraften måste komma underifrån, från de som lever och verkar på de aktuella orterna. Detta innebär att frågor som rör utvecklingen i Stockholms skärgård betraktas som en fråga för de aktuella skärgårdskommunerna och de delar av skärgården som är berörda.

I detta arbete samverkar Stockholms läns landsting med länsstyrelsen i särskilda utvecklingsprojekt. I vissa andra frågor, t ex när det gäller stöd till företag medverkar enbart länsstyrelsen.

Myndigheterna ska redan nu ta hänsyn till skärgårdens problem

Det finns ingen särskild skärgårdslag i Sverige som stipulerar att myndigheterna i sina beslut ska ta hänsyn just till skärgården. När det gäller statliga verksamheter och myndigheter ingår det i deras verksamhet att bl a ta regionala/lokala hänsyn vid förändring och utveckling.

Det är troligt att en särskild lag, som stadgar att statliga myndigheter, affärsverk och eventuellt bolag ska överlägga med regionala och lokala företrädare för skärgården, i någon mån skulle kunna påverka beslut om neddragningar och andra negativa förändringar. Det är dock inte troligt, som nämnts ovan, att det i riksdagen finns förutsättningar för ett beslut som ger Stockholms skärgård en sådan förhandlingsrätt.

Länsstyrelsen och landstinget är regionala aktörer

I Stockholm, som redan nämnts, kan länsstyrelsen inom ramen för bl a landsbygdsstöd, ofta i samverkan med EU-stöd, ge bidrag för regional och lokal utveckling. När det gäller omfattningen av länsstyrelsens insatser är dessa avhängiga två faktorer. Först och främst de resurser som staten ställer

till länsstyrelsens förfogande, sedan interna prioriteringsbeslut i länet. Stockholm får, räknat per capita, ett mycket begränsat anslag för t ex landsbygdsstöd och särskilda projekt.

Landstinget tar redan idag ett stort ansvar för skärgården genom att årligen (2000) satsa ungefär 150 miljoner kronor. Den största posten – ca 100 miljoner kronor – går till skärgårdstrafiken genom Waxholmsbolaget och nära 40 miljoner kronor går till skärgårdsstiftelsen. Resterande del går till stöd till bryggor, bidrag till lokaler, stöd till bensinstationer, verksamhetsbidrag till Skärgårdens intresseorganisation, fraktbidrag mm.

Skärgården behandlas i Regionplane- och trafiknämndens utställningsförslag till regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2001. Ett av förslagen är att genomföra delregional planering för skärgården. Kontoret ser det som en viktig process för utvecklingen i skärgården. Detta bör ske i nära samarbete med aktuella kommuner, övriga regionala organ, mfl. Utgångspunkten är en hållbar utveckling där hänsyn tas till ekonomiska, ekologiska och sociala aspekter. I arbetet med delregional planering ingår bland annat att belysa förutsättningar för näringslivet ur olika aspekter, boendefrågor, kommunikationer och utbildning.

I arbete som kommer att göras i samband med de återkommande aktualitetsprövningarna av den kommande regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen bör skärgården integreras som del i den regionala utvecklingen och politik och regelverk som har återverkningar på utvecklingen prövas.

Det lokala ansvaret ligger på kommunerna

Det är dock de enskilda kommunerna som gör löpande prioriteringar inom ramen för sina verksamheter. Det är en kommunal angelägenhet att avgöra var satsningar på skolor, vård och omsorg i en kommun ska göras och hur mycket av de kommunala resurserna som ska användas för att utveckla kommunens glesbygd.

Under de senaste decennierna har de svenska kommunerna, särskilt i de norra delarna av landet och i skogslänen, avsatt betydande belopp och resurser för att utveckla attraktivitet och entreprenörskap/företagarklimat.

I detta arbete har kommunerna aktivt utnyttjat EU-programmen, de statliga stöden och egna resurser. Detta är en utveckling som också kan öka i Stockholms skärgård.

Stärk utvecklingen inom ramen för befintliga system

Mycket talar för att det som behöver göras för att stärka utvecklingen av skärgården i allt väsentligt kan göras inom ramen för befintliga system. Kontoret anser att flera av nedanstående förslag kan integreras i den fortsatta processen med den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län.

En central strategi för utvecklingen av Stockholms skärgård är att verka för fungerande kommunikationer. Genom fungerande person- och godstransporter kan effektiva lokala arbetsmarknader skapas; arbetsmarknader som blir tillräckligt stora för arbete och service. Frågan om transporter för effektiva arbetsmarknader kan ytterligare behandlas i ett arbetsmarknads- och näringslivsperspektiv.

När det gäller utveckling av ”mänskliga resurser” och ett gott företagsklimat pågår redan flera olika aktiviteter. De erfarenheter som vunnits inom ramen för Leader-programmen i övriga Sverige och som präglar programmet för Mål 2 Öarna bör kunna utnyttjas för att utveckla öarnas näringsliv. Här kan en studie behandla hur den nya tekniken och de nya behoven på marknaderna ska kunna användas för företag och arbetstillfällen på öarna.

När det gäller de statliga stöden är dessa i princip lika som de som gäller inom övriga Sverige, och som är godkända av EG-kommissionen. Skillnaden gentemot övriga Sverige och t ex norra Sveriges glesbygd är att de resurser som avsätts i norr är större än de som avsätts i Stockholm. Ett arbete för att stärka Stockholms skärgård kan inriktas mot att få en debatt om att öka eller omprioritera medel nationellt.

Kommunernas förmåga att göra särskilda insatser bestäms av politiska ambitioner och ekonomiska resurser. I Finland tilldelas skärgårdskommunerna särskilda resurser. I Sverige finns ett liknande skatteutjämningsystem, även om skärgården inte explicit är en faktor som direkt påverkar storleken av utjämnningen.

Ett aktivt arbete för att stärka Stockholms skärgård kan även inriktas mot att få ”räkna in” skärgården i utjämningsbidraget.

Bilagor

1. Förslagsskrivelse